

ספרוי — אוצר החסידים — ליאובאואריטש

שער
שלישי

קובץ
שלשת האור

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

בתרגום חופשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלהה"ה נג"מ זי"ע

שנייאורסאהן

מליאובאואריטש

•

ו-era

(חלק בו שיחה א)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פאָרוּווי

שנת חמישת אלפים שבע מאות שמות ושם לביריה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת ו-era, כב-כח טבת, ה'תשפ"ו (ב)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2026
by
KEHOT PUBLICATION SOCIETY®
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.org / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

וארא

“בנגד ד’ כוסות האמורים לשועה”, זהה
אינו שיקף בלבד.

אבל עדין צריך לישיב השאלה
הנ”ל לכל המפרשים, ובפרט לפי הטעם
(והדיעה) הנ”ל – שהביאו רבינו הוזקן
להלכה בשלוחן-ערוך⁷ – שארבע כוסות
הן בנגד ארבע לשונות של גאולה.⁸

ב. והנה, הדין הוא⁹ שצורך ליטול
לסדר פסח שלוש מצות.

וטעם הדבר – שתי שלימות “לבצעו
עליהן כמו בשאר יום טוב”, ו“עוד
פרוסה אחת ממשום לחם עוני”¹⁰ (או

(6) בבדידי יש למודכי שם משמע שמספר
שאייז פלוגתא כי א”א שצרים לב’ הטעמים
(ע”ש). אבל מפשטות הלשון יירושלמי וב”ר שם
משאכ”ב בשמרוי”, כדלקמן הערכה (8) משמע שם
ב’ דיעות. וראה הערכה הבאה.

(7) או”ח שם. וראה בארכואה לקו”ש חי”ע א’ ע’
14 ואילך (הגש”פ עם באוריום קה”ת תשמ”ו-ר’)
ע’ תה ואילך). שם, שיל שנקפקם (גמ’ להלכה
בין הטעמים, אי הסיבה هو תנאי בשתיית ד’
כוסות, ע”ש).

(8) בפיית’ שם תירץ, “אנ’ מושום קרא דוכוס
ישועת אשא כדרמשען למקו בשמוי’ פר’ פז” (שם)
דקאמר (בחמץן להטעם ד’, גאולה”) לקיים
מה שנאמר כוס ישועות אשא” (והיינו דעתן של
גאולה וישועה צל על כוס דוקא. וראה גם
מת”מ שם. חי’ חת’ס לפחסים צ.ב.).

אבל לפמ”ש במרדכי (ע”ד הגירסת בירושלמי
וב”ר שם) “לכ’ ים בנגד ד’ כוסות האמורים
לשועה”, ה’ז טעם שאין.

(9) טושו”ע (ודאדה¹¹) או”ח סתע”ג ס”ד (ס”ב).
טור שם טוס תעעה. שו”ע (ודאדה¹²) שם ס”א
(ס”ג).

(10) לא”ז סתע”ה שם. וראה נ”כ התושׁו”ע
סתע”ה שם.

א. מבואר בדברי חז”ל¹³, שארבע
הכוסות שתיקנו חכמים לשנותليل
פסח הן בנגד ארבע לשנות של גאולה
(שנאמרו בתקופה פרשת וארא¹⁴) –
והוצאתו והצלתו וגאלתי ולקחתתי.

והקשה המרדכי¹⁵: “לייבעי ארבע
לחמים” – הלא אכילת מצה בלילה פסח
היא חובה מן התורה (וטעמה “על שום
שנガלו אבותינו מצרים”¹⁶), ואם כן,
היה מתאים יותר) לתקן שיסדר אדם
על שולחנו בלילה הפסח ארבען מצות
בנגד ארבע לשונות של גאולה?

וכתיב על זה המרדכי: “לכ’ ים”
בנגד ד’ כוסות האמורים לשועה כו”
– הינו שהשאלה האמורה היא טעם
של ה”יש מפרשין”¹⁷ שהכוסות הן

(1) ירושלמי פסחים פ”י ה”א. ב”ר פפ”ח, ה.
שמעו ר’ פרשנתנו פ”ו, ד. ועוד.

(2) י. רוז.

(3) פסחים – “תוספת מערכי פסחים” קרוב
לתחלתו. ועדין הקשה במתנה משה סתר”. ר’ יפה
במ”מ “ולא במנין תבשילין או שאור עניינים”,
ווק ע”ז מתאים תירצחו (א), “משם דיין בעיניהם”,
חירותו”. אבל במרדי כייל שהכוונה בקשישתו
היא כבפניהם].

(4) משנה פסחים (קטו, ב). וראה שו”ע אדה”ז
או”ח סתע”ב סיד”: אכילת צוית .. מצה ..
הכrica .. אפיקומן .. שתית ד’ כוסות .. שלל
דברים אלו הם זכר לגאולה ולהירותו.

(5) הובא ג’כ’ בדעת זקנים מבעה”ת בא, ב. ח.
ס’ המהagi (שנסמן ללקמן הערכה 16). מט”מ שם.
וואה דעת ריב”ל בב”ר שם; ירושלמי שם (כוסות
של נחמות) – אלא שם, שד’ כוסות הם בנגד ד’
כוסות של פרעוניות כי, “וכגאנן .. כוסות של
ישועה (נחותות) לנוחית”. וראה הערכה 8.

(חמשים שעריו טומאה), אלא ש„כהרף עין"¹⁴ הוציאם הקב"ה מ(טומאת) מצרים – „נגלת עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה וגאלם“.

ויל' שהזו תוכן העניין ששילימות גאות מצרים הייתה רק בעת מתן תורה¹⁵ [וכמו שמצוינו גם בנווגע לארבע לשונות של גאולה, שהלשון הרביעית (האהורה)¹⁶], „ולקחתית אתכם ליל עם“, נתקינה בשעת – ועל-ידי – מתן תורה¹⁷ – שכן, תכילת ושלימות גאות מצרים היא יציאת בני ישראל בשלימות מצרים (טומאת) מצרים, וענין זה אירע בפועל ביום שבין יציאת מצרים למתן תורה, כאשר בני ישראל התכוונו לקבלת התורה¹⁸, עד שבהಗיעם למתן תורה היו ראוים כבר לתואר „גוי קדוש“.¹⁹

ועפ"ז יובן החלוקת בין „מצה“ ל„יין“ (כוסות)²⁰: המזה מדגישה את גאות מצרים כפי שבאה (לא (בל'יכר) מצד עובdot

מטעם נוספת שכותב המרדכי¹¹: שלש מצות לזכור לחמי תודה).

ולהוסיף, שכיוון שכל עניין בתורה הוא בדיקות, מסתבר לומר שגם טעם צדי, השלישי לשבעת מצות (אינו רק מכך טעם צדי, אלא, בדומה למספר הכתובות, גם עניין השיריך לתוכן וטעם אכילת מצה בכלל, שהוא (כנ"ל) „על שם שנגאלו אבותינו ממצרים“.¹²)

ועפ"ז נמצא, שבגאות מצרים שני עניינים: (א) עניין המורכב משלשה פרטיטים, וענין זה (שבגאות מצה), מתחבא באכילת מצה, ולכן נוטלים שלש מצות; (ב) עניין המורכב מארבעה פרטיטים (ארבע לשונות של גאולה), וכונגדם תיקינו ארבע כוסות.

ג. ויל' הביאור בזה:

ידעו המבוואר בספרים¹³ שבשבעת יציאת מצרים לא היו בני ישראל ראויים לגאולה, ועוד כדי כך, שאליו נשארו עוד רגע אחד במצרים היו שוקעים לגמרי רוח"ל בטומאת מצרים

(14) מכילתא (הובא בפרש"י) בא יב, מא – עפ' המבוואר בפנים מוכנת הדגשת המכילתא „כהרף עין“.

(15) כמש"נ (שמות ג, יב) בהוציאר את העם ממצרים תעבדו את האלים על ההר הזה.

(16) כי „והבאתוי“ (שפפטוק ח) אינו לשון של גאולה, „אלآل בשורת הארץ הייא“ (ס' המנהיג היל' פסח סי' נא. ראה גם תוס' הדר זקנים פרשנותו כאן „דאין זה לשון גאולה“. אבל ראה דעת זקנים שבהערה 5. ואכ"מ).

(17) רבינו בחיי, ספורנו ומדרש הגadol עה"פ. מאירי פסחים צט, ב. מט"מ סתר"ז (ב"הדרך השני). ועוד.

(18) ראה זה שם. ר"ן סוף פסחים. ועוד (ראה לק"ש תכ"ב ע' 114).

(19) יתרו יט, ו.

(20) להעיר מגבורות ה' להמהריל פרק ס.

(11) סוף פסחים – סדר של פסח (ועוד) במת"ם שם סתר"ח. מהרייל הל' הגdagת. וראה בארכיה לקו"ש ח"ב ע' 30 ואילך (נדפס גם בהשכ"פ הניל ע' ת ואילך) – שכוננות המרדכי היא לטעם על ג' מצות (משא"כ בטור ורמי"א סתע"ה. ש"ו ע' אדה"ז סתנ"ח ס"ה). ע"ש. – עוד טעמים ראה הגשכ"פ (קה"ת) עם לקוטי טעמים ומנהגים ע' ו.

(12) לטעם המרדכי הניל ה"ז שייך לגאולה כמ"ש שם „והשתא נמי נגאלו משעבד מצרים“. אבל זהה שייכות לכללות עניין של גאולה, ומסתבר לומר שיש שייכות בין הספר ג' (מצות) גם עם תוכן המופיע דגאות מצרים (ע"ד ד' לשונות של גאולה).

(13) ראה צורו המורב בא יב, מ. ועוד – הובאו בהשכ"פ הניל ע' ל. וראה זהה חדש ר"פ יתרו.

במצרים, ועבדא בהפקירא ניחא ליה.²⁸ ואפילו בט"ו בניטן ולאחריו עדיין נשאר בהם מן הרע והטומאה למצרים, אלא ש"ברוח העם" – הם ברחו ממצרים, הינו שיצאו מן הרע בדרך אתכפיא²⁹, מצד קבלת-עוול.

משא"כ הין שיש בו טעם ועריבות, עד שהוא מעורר שירה אצל האדם השותה ממנו ("אין אומרים שירה אלא על היין"³⁰) – הרי הוא זכר לגאולה ולחירות³¹ גם כמי שנטקימה סופ-סוף בפועל בבני ישראל, שנג��ו בעצמם מצד עובודתם ומציאותם הם³² מהרע של מצרים.

ד. עפ"ז יובן טעם החילוק בין מספר המצוות (שלש) למספר הכוונות (ארבע):²⁰

בארבע הלשונות של גאולה עצמן יש חילוק בין שלוש הלשונות הראשונות לשון הרביעית: שלוש הלשונות הראשונות – "והוציאתי אתכם מתחת סבלות מצרים והצלתי אתכם מעבודותם וגאלתי אתכם בזרוע נתניה ובשפטים גדולים" – הן עניניהם גאולה שאሩו תיכף בעת יציאת מצרים, כיוון שבאו מלמעלה, כנ"ל; משא"כ העוני הרבעיעי, "ולקחתי אתכם לי לעם", אף שגם בו נאמר "ולקחתי" (מלמעלה), הרי הוא תלוי בישראל, שעלייהם להעשות רואיים להיות "לי

ישראל, אלא) באופן של – בלשון ההגדה – "מצה זו שאנו אוכלים .. על שום שלא הספיק בזאת של אבותינו להחמיין עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה וגאלם", מצד הקב"ה; המצאה רמזות ל"חפזון"²¹ שהיה בעת הגולה – "לא הספיק בזאת של אבותינו להחמיין" – ה"חפזון" להוציא²² את בני ישראל מטומאת מצרים²³ (כנ"ל).

ומטעם זה חיבת המצאה להיות "לחםணוי"²⁴ דוקא, "אין עני אלא בעדעת"²⁵, זכר למצב העניות בקדושה ובטהרה. ובפשטות – לחם שאין בו טעם (כחמצ' או מצאה עשריה²⁶) – שכן, "טעם" מורה²⁷ על עניין שיש לאדם עניות ותונוג בו, אם משום שהוא מוטעם ומוסבר בשכלו או לפיש שמעורר בו הריגש וחיותם במדותיו; וכיון שהגאולה (טומאת) מצרים באה מלמעלה (ולא מצד ההכנה לכך עלי-ידי בני ישראל), מובן שלא היה להם "טעם" בדבר. עבדים הינו לפראה

(21) ראה טז, ג' ובפרש"י שם.

(22) שפ"ז מובן התוכן שלא הספיק כ"ר והשיבו ועד כדי כך – שמאוריתא צ"ל אכילה מצה – ע"ש זה.

(23) ראה לקו"ת בא (ע' רצא ואילך, כרך ח ע' בתתקם ואילך). המשך וככה תרלי" – בחתלו ושם פק"ט ואילך. ד"ה כי בחפזון (והמשכו) תש"ה. ועוד. וראה תניא פל"א.

(24) פ' ראה שם.

(25) נדרים מא, רע"א.

(26) פסחים לו, א. טושו"ע (ודדאה"ז) או"ח סתס"ב ס"א (ס"א, ס"ז).

(27) ראה בארוכה לקו"ש חט"ז ע' 124 ואילך. ושם.

(28) גיטין יג, רע"א.
 (29) תניא שם.
 (30) ברכות לה, א. וש"ג.
 (31) ראה הערכה.
 (32) רול שזהו החילוק (בஹלימות): עבדים אתם – בשעת מ"ת (ולגצה) – ולא עבדים לפראה – בט"ו בניטן (ובקרים"ס).

המשפיע (הנותן) מורכbat משולש בחינות, ובשעה שההשפעה מגיעה כבר – אל המקביל נספתח בה בחינה רבייעית – (שטח וכלי) המקביל³⁵ (מציאות שהיתה קיימת קודם לכן בהשפעה בהעלם),

[על-ידך-משל – האותיות (בחינת „מקובל“) המביעות דבר-שכל]: כל השכלה יש לה „אותיות“ שבחן היא מלבשת, אולם בדבר-השכל עצמו, בטרםMSG האדם בכלי שכלו, אין האותיות ניכרות, אלא מORGש התוכן, „אור“ השכל; רק כאשר ההשכלה מתאפשרת ונקלתת בכליה ההשגה של האדם, אזי האותיות מתגלות וניכרות³⁶.]

זהו גם אחד הביאורים לחילוק בין האבות והאמות – שלשה אבות וארבע אמות³⁷:

התואר „אב“ ו„אם“ מתיחס להשפעתם, הולדת בניים ובנות. ומהחולקים שבניהם בהשפעה: בטיפת (השפעת) האב „אביי הولد כלולים .. בעולם גדול“, ואילו „האם מוציאתו לידי גילוי בלבדתה ולד שלם“³⁸. ככלומר, מצד האב, „משפיע“, הדבר המשפיע (הולד) עדין אינו ביצור גלוי; גלורי ההשפעה ובפועל ממש (בכליה המקביל) הוא עליידי האם.

ולכן האבות הם במספר שלוש – שכן ההשפעה כפי שהיא מצד „המשפיע“

(35) עיין המשך טרטיו ע' רוח ואילך. שם ע' רפואה. ובכך³⁹.

(36) ד"ה לולב וערבה תרנ"ט (ע' לו ואילך).

(37) ברכות טז, ב.

(38) אג"ק סוט"ס כת (קנא, א). וראה גם תניא פ.ב.

לעם“. וענין זה נתקיים בפועל בשלימות רק במתן תורה (כנ"ל).

ולכן המצה היא במספר שלוש – כמובן שלוש לשונות ראשונות של גאולה – שכן במצב הגאולה כפי שהיא בא מצד הקב"ה; משא"ב כוסות היין, המרמזות על הגאולה כפי שתתקיימה בבני ישראל עצם ועל-ידי עובdotם, הרי הן במספר ארבע – הכול גם את הלשון הריביעית (ולקחת אתכם לי לעם).

ומהאי טעם א Rak אכילת מצה היא מן התורה, לפי שביציאת מצרים (ליל פסח) ארעה בפועל הגאולה מלמעלה בלבד – שלשת העניות הראשוניות.

ה. בעומק יותר יש לומר, שיש שייכות (פנימית) בין המצה והכוכשות (של יין) למספרים (שליהם) שלוש וארבע:

החילוק בין המספרים שלוש וארבע מובן על-פי מאמר חז"ל⁴⁰ בנוגע לאותיות ג' וד' – „גימ"ל דל"ת – גמול דלים“. ככלומר, גימ"ל מרמז על „גומל“ (נותן) ודל"ת – על „دل“ (מקובל).

וענין זה בא גם לידי ביטוי במספרים שלוש וארבע³⁴: ה„השפעה“ בעודדה אצל

(33) שבת קד, א.

(34) ראה גם לקוש חיז' (ע' 202 ואילך). חי"ח (ע' 322 ואילך) – ע"פ צפ"ע ג' מה"ת ר"פ ויצא (ממו"ג ח"ב פ"י). ובדרוש ג' מני אדם ס"י (ואה"ת בלאק ע' תתקפ ואילך. אורח"ת עניות ע' צז ואילך (וואה הנמן שם בשוה"ג) ביאור באופן ההפוך, במספר האורות הוא ד', ודכלים – ג'. ולהעיר משיחת פסח תרח"ץ (נטעך בהgesch"פ הנ"ל ע' ו) דמצות רומנים? כלים. וואה הגש"פ עם ביאורים (קה"ת תשמ"ז-ז' ע' סה).

(א) על-ידי אכילת מצה, (ב) ובמספר שלש (שהרי ה"השפעה" בעודה כלולה ב"משפע" מורכבת משלש ביחסות, כנ"ל);

אולם חכמים – תורה שבعل-פה, "תורת אמן"⁴⁰ (מקבל⁴¹) – (הוסיפו ותקנו שה"ז, זכר לגאולה ולחרות" חייב להיות (גם) באופן שהאדם יחווש את הגאולה כפי שהיא מצד המקביל, בני ישראל.

ולכן⁴² הדבר נעשה על-ידי (א) שתית יין שיש בו טעם, (ב) ובמספר ארבע דוקא.

ז. על-פי הביאור הניל (בטעם לキחת שלוש מצות) יש להסביר גם דבר תמורה שמצוינו בוגר למצוה:

הדין הוא⁴³ "בעל מצה יצא" – אין חוב שירגישי האדם את טעם המצאה, אלא כל זמן שקיים אכילת⁴⁴ מצה – אפילו דרך בליעה – יצא ידי חובתו משא"כ במרורו⁴⁴, שאין אדם יוצא ידי חובתו "עד"⁴⁵ שירגישי טעם מרירתו (בפיו").

אבל לאידך גיסא, הדין הוא שאין אדם יוצא ידי חובתו במצוה מבושלת⁴⁶ ואפילו לא במצוה שנשורתה بما

מצרים, שנגדם – ג' מצות (כנגד ג' אבות), וד' כוסות (בנגד ד' אמות). וראה גם גברותות ה' שם בסוף הפרק. לקוטי לו"ץ אגרות ע' רצט. שם ע' שאג.

(43) פסחים כתו, ב. טושו"ע (ודאדה"ז) או"ח שתע"ה ס"ג (ס"כ"ה).

(44) ראה ש"ע אדחה"ז שם: דכיוון שנחנה גורנו ממנה ה"ז נקראת אכילה. ואכ"ם.

(45) ל' אדחה"ז שם ע"פ מג"א שם סק"ב וט"ז סק"ט).

(46) פסחים מא, א. טושו"ע (ודאדה"ז) או"ח סטמ"א ס"ד (ס"כ"ד).

(אבות), ובعودה כלולה בו – מורכבת משלש ביחסות כנ"ל; משא"כ האמהות, בחינת מקביל, הן במספר ארבע³⁹.

ו. ועל-דרך זה הוא בוגר ליציאת מצרים:

בגאולה מצרים (כפי שבאה מלמעלה) הייתה כלולה "בכח" כל הגאולה בשלימותה (גם הגאולה כמי שבאה לאחרי זה לידיו גילוי בפועל במתן תורה), אלא שהדבר היה קיים בה בהעלם.

וגם זה אחד החלוקת בין המזה ליין (הכוויות):

קיום ה"זבר⁴⁰ לגאולה ולחרות" מצד התורה שככתי – "מוסאר אבן"⁴¹ (משפע⁴¹) – מדגיש את הגאולה כמי שהוא מצד הקב"ה, ולכונ⁴² הוא נעשה

(39) ועוד"ז בכללות העולם שככל דבר מרכיב מד' יסודות – אש רוח מים עפר (ראה רמב"ם הל' יסוחית רפ"ד. ומפורש בכ"מ בזוהר ותקו"ז) – ומ"מ לא נזכר בכלל ספר יצירה רק ג'. ומבוואר בפדרס (ש' המכריין פ"ג). הובא ונთ' באורה"ת (שםות ברך ז) יתרו ע' בתרפה ואילך. סה"מ תרניט שם. ובכ"מ) שיטוד העפר מתגלה ע' ה' הג' יסודות. ולהעיר מפוזר שם, דג' היסודות שייכים לג' אבות (חג"ת) ויסוד הד' (עפר) – מל' (אסתמו).

(40) משליל, א. אגוה"ק שהערה 38. וראה למקן ע' 267 הערכה .52.

(41) להעיר גם מלקו"ש חכ"ה ע' 248 (זה הערכה .41).

(42) מתאים להמובא בכתבי האריז"ל (פע"ח) ש' חמץ ומצה רפ"ב (ואילך). ש' הכוונות עניין הפסח דרשו (ו) דג' מצות הם כנגד (ג') מוחין דאבא, וד' כוסות כנגד (ד') מוחין דאייא. ראה בארכיה תוח"ח שמות קלד, א. ואילך. ועד.

ולהעיר ג' ב' מר"ה (יא, א) מدلג על ההרבים בזכות אבות מקפיד על הגבעות בזכות אמות. וע"פ המבוואר בפנים ייל שם ב' עניינים בגאולת

אבל מצד החפצא, ציוויו השם שייצר את המצויות ד(מצוות) מצחה, הינו מצד הקב"ה – ניתן בගאולה זו הכה להעמיד את בני ישראל במצב שבו יגאלו (גם מצד מציאותם הם) מטומאות מצרים. ולכן מוכרכה החפצא, "מצחה עצמה", שייהיה בו "טעם מצחה", שהרי הגאולה עצמה נתנה (הינו שhorticha, "לכלול" בעצמה תחילתה) את הכה לעניין ה"טעם" (אלא שבפועל התקיים הדבר בبني ישראל בעת מתן תורה).

ואעפ"כ אין אדם יוצא אכילת מצחה אלא בלחם עוני ולא במצחה עשרה (כנ"ל ס"ג) – הינו שה"טעם" שישנו (ושמוכרח להיות) במצחה גופא הוא אך ורק "טעם מצחה", אבל לא עRibotot ותענוג הבאים מצד משה שאינו "מצחה" (בדוגמת טעם מצחה עשרה) –

ומשמעות הדברים כפי שהם משתקפים בעבודת האדם: "טעם מצחה" קאי על העריבות והעונג שיש בקבלת עול⁵³, לא מצד הדעת – אלא מהיותה "לחם עוני" (בדעת). כלומר, אין זה העונג הבא מן השכל או המדות, המביאים לידי טעם והנאה, אלא – הקבלת-על עצמה היא מtower עונג.

(משיחת אחרון של פסח תשמ"ב)

סתעה ט"ז (מפסחים קטו, א' ורש"י ורש"ב) וודע שם. מג"א שם סק"ג). וראה שם סכ"ז – "שלulosin yichd shao hoa morgorish temunon bepiyo" – עבצל' שאין החדרו בעניין הרגשת טעם מצחה בפיו (הגברא) כפשותו – שהרי א"כ Mai nafkham בין מרור דאריתא ומרור דרבנן? – ועבצל' שהכוונה כאן לדין ביטול (והשיך להחפצא דהמצחה). ואכ"ן.

(53) להעיר מלקו"ש חט"ז שנסמך לעיל העירה

פירוט⁴⁷, כי "או"פ⁴⁸ שאין צרי שיטuum טעם מצחה בפיו .. מכל מקום המצחה עצמה צרי שיהיה בה טעם מצחה (ולא שיפוג טעםה על ידי טעם אחר)".

ואינו מובן (כקושית המפרשים⁴⁹): מאחר שבأكلת מצחה לא נדרש שהאדם יירגיש טעם מצחה – למה בס"מצחה עצמה" צרי להיות "טעם מצחה"? 48

והסביר (הפנימי⁵⁰) בזה:

מה שבמצחות אכילת מצחה אין הכרה שייהיה טעם מצחה הוא רק מצד הגברא" – לפי שאצל בני ישראל, גאות מצרים (שבאה מלמעלה) היא עניין שאין להם בו "טעם", כנ"ל; ולפיכך מה שמוכרח הוא רק אכילת מצחה, באופן שתהאה דם ובשר כבשרו (הינו שהגאולה מתעצם עם העצם של הנגל), אבל – לא דוקא ש"ח אוכל יטעם"⁵¹, לאו דוקא שירגישי טעם והנהה של "טעם מצחה".⁵²

(47) ש"ע אדחה"ז שם סי"ב (מмаг"א שם סק"ז).

(48) אדחה"ז שם (מט"ז שם סק"ב). וראה ברוכת לת, ב: דבעינן טעם מצחה. ט"ז סתע"ה שם. וראה מאיר שבחהערה הבאה.

(49) ב"ח לטאו"ח סת"א שם. לבוש סתע"ה שם (זכור בט"ז שם. וראה ט"ז סת"א שם). מג"א שם סק"ז. ועוד.

ובמאיר פסחים (קט, ב): ויש שדווחין ארכיר השמועה לומר שאף בלע מצחה לא יצא, ומפני שבכל הפרק מצינו שאורומים תמיד טעם מצחה בעניין (ראה פסחים שם (ע"ז) לא ניכרדו איניש מצחה ומרור כוי (ובמאיר שם). ועוד). וראה למן הערכה .52

(50) הביאו ע"פ נגלה – ראה הנסמך בהערה הקודמת. ועוד.

(51) איבר יב, יא.

(52) והא דאי יוצא י"ח מצחה כשלועסה יחד עם מרור בזמן הזה, "שהמרור שהוא מד"ס מבטל את טעם המצחה שהוא מן התורה" (שו"ע אדחה"ז).